

2. Виготский Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Виготский ; под ред. В. В. Давидова. - М. : Педагогика, 1991. - 480 с.
3. Выготский Л. С. Собрание сочинений : в 6 т. / Л. С. Выготский; под ред. Т. А. Власовой // Основы дефектологии. - М. : Педагогика, 1993. - Т.5. - 368 с.
4. Иванова І.Б. Соціально-психологічні проблеми дітей-інвалідів / І. Б. Иванова. – К., 2000. – 93 с.
5. Соціально-психологічний захист дітей-інвалідів та молодих інвалідів / Упор. Н.С. Бенюх. – Донецьк, 1997. – 68 с.
6. Український дефектологічний словник / [за ред. акад. В. І. Бондаря]. - К. : Милосердя України, 2001. - 212 с.

Наталія Пахальчук,
кандидат педагогічних наук, доцент

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО ДОСВІДУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА ІНТЕГРОВАНОГО ВИХОВАННЯ

Анотація: в статті описуються особливості естетичного досвіду, його компоненти, педагогічні умови підготовки вчителів початкових класів до формування естетичного досвіду дітей.

Ключові слова: естетичний досвід, молодші школярі, вчителі початкових класів.

Пахальчук Н. Формирование эстетического опыта младших школьников как педагогическая проблема интегрированного воспитания.

Аннотация. в статье описываются особенности эстетического опыта, его компоненты, педагогические условия подготовки учителей начальных классов к формированию эстетического опыта детей.

Ключевые слова: эстетический опыт, младшие школьники, учителя начальных классов.

Pakhalchuk N. Forming of aesthetic experience of pupils as a pedagogical problem of integrated education.

Abstract. In the article describes the features of aesthetic experience, its components, pedagogical conditions of training of future junior school teachers to forming of aesthetic experience of pupils.

Key words: aesthetic experience, junior schoolchildren, elementary school teachers.

Проблема формування духовно розвиненої особистості молодшого школяра є однією з найактуальніших у педагогіці ХХІ століття. Наразі здійснюється активний пошук оптимальних шляхів удосконалення структури і змісту початкової освіти. Відбувається переорієнтація когнітивного підходу в організації навчально-виховного процесу, що характеризується засвоєнням певної системи знань, умінь та навичок до наскрізних, відкритих структур естетичного досвіду дитини, в якій гармонійно взаємодіють інтелектуальна, ціннісна та діяльнісна складові.

У процесі дослідження нами виокремлено трикомпонентну структуру естетичного досвіду [1; 2]: *аккумулятивний компонент* включає емоційно-позитивну реакцію на об'єкти та явища навколишньої дійсності, асоціативно-образну обробку естетичної інформації, естетичні знання; *ціннісно-спонукальний компонент* – естетичні почуття до природи та мистецтва, естетичну оцінку об'єктів і явищ навколишньої дійсності та творів мистецтва; естетичні мотиви практичної діяльності; *творчо-результативний компонент* – художньо-творчу інтерпретацію естетичних вражень; креативність особистих поведінкових програм; екстраполяцію естетичного досвіду на інші сфери життєдіяльності з метою розширення соціального досвіду. Компонентний розподіл є умовним, адже естетичний досвід за обґрунтованого педагогічного керівництва функціонує як єдина система, що постійно циркулює, розвивається, збагачується та переходить на вищий рівень свого розвитку.

На нашу думку, *естетичний досвід молодшого школяра* – це інтегральний компонент естетичної діяльності, який акумулює найважливіші духовно-практичні аспекти взаємодії дітей з навколишнім та віддзеркалює особистісно детерміновану систему їхніх ставлень до світу. Педагогічні технології, що спрямовані на його формування, мають впливати на кожен елемент умовної тріади “розум – серце – дія”, тобто розширювати естетичний тезаурус школярів на образно-емоційній основі, збагачувати їхню ціннісну сферу та сприяти залученню дитини до естетичної діяльності. Мета формування естетичного досвіду молодшого школяра полягає в гармонізації стосунків дитини з природним і соціальним

оточенням, що обумовить успішну соціалізацію та становлення поведінкових програм особистості. У нашому дослідженні готовність учителя до формування естетичного досвіду молодших школярів ми тлумачимо як професійно-особистісне утворення, яке уможливує ефективність формування естетичного досвіду дітей і забезпечується єдністю цільового, когнітивного, аксіологічного та процесуально-операційного компонентів фахової підготовки.

На нашу думку, *естетичний досвід молодшого школяра* – це інтегральний компонент естетичної діяльності, який акумулює найважливіші духовно-практичні аспекти взаємодії дітей з навколишнім та віддзеркалює особистісно детерміновану систему їхніх ставлень до світу. Педагогічні технології, що спрямовані на його формування, мають впливати на кожен елемент умовної тріади “розум – серце – дія”, тобто розширювати естетичний тезаурус школярів на образно-емоційній основі, збагачувати їхню ціннісну сферу та сприяти залученню дитини до естетичної діяльності. Мета формування естетичного досвіду молодшого школяра полягає в гармонізації стосунків дитини з природним і соціальним оточенням, що обумовить успішну соціалізацію та становлення поведінкових програм особистості.

Естетичний досвід особистості необхідно формувати у процесі інтегрованого виховання з використанням різних засобів впливу: мистецтва, фізичної культури, трудової діяльності тощо [3; 4]. Так, для формування естетичного досвіду дітей у процесі фізичного виховання необхідно послуговуватись певними принципами, що зумовлюють його теоретико-практичні аспекти. Окрім загальної системи вихідних положень, існує низка специфічних, що є основними для побудови ефективного процесу естетичного виховання. Так, учені [5; 6 та ін.] виокремлюють наступні: принцип загальності естетичного виховання і художньої освіти; принцип єдності всіх сторін виховного процесу: розумового, трудового, морального, естетичного і фізичного; принцип комплексного впливу мистецтва і його взаємодія з основами наук; принцип творчої самореалізації учнів; принцип естетики дитячого життя, естетичної організації дитячої діяльності.

Таким чином, ефективності процесу формування естетичного досвіду молодших школярів сприяють психологічні особливості дітей цього вікового періоду: підвищена чутливість та яскравість сприйняття, здатність до глибоких естетичних переживань та власних естетичних оцінок, стійке бажання виявити себе у художньо-творчій діяльності, багатство уяви та ін.

Підготовка вчителів початкових класів до формування естетичного досвіду молодших школярів – складний і багатоаспектний процес. Ефективне розв’язання зазначеної проблеми, якість отриманих результатів залежатиме від створення відповідних педагогічних умов. Педагогічними умовами продуктивності процесу підготовки студентів до формування естетичного досвіду дитини можуть бути обставини, що сприяють розвитку творчої активності, реалізації творчого підходу до розв’язання проблем естетичного виховання молодших школярів, активізації естетичного потенціалу особистості майбутніх педагогів, забезпеченню позиції активних суб’єктів діяльності, гармонійному пізнанню навколишньої дійсності. Серед умов були визначені такі [1; 2]:

1. Забезпечення взаємодії наукового та художнього підходів до професійно-орієнтованої підготовки педагогів.

2. Опанування майбутніми вчителями початкових класів алгоритмів естетико-виховної роботи з молодшими школярами.

3. Активізація художнього мислення майбутніх фахівців з метою збагачення власного естетичного досвіду.

4. Залучення студентів до формування естетичного досвіду дитини в процесі проходження різних видів педагогічної практики.

Таким чином, молодший шкільний вік – є сенситивним періодом нагромадження та збагачення естетичного досвіду особистості дитини. Зусилля вчителів школи I ступеня повинні бути спрямовані на застосування педагогічно обґрунтованої та логічно побудованої системи взаємопов’язаних форм, методів та прийомів роботи, які, употужнюючи позитивні

психологічні надбання особистості молодшого школяра, сприяли б ефективному формуванню естетичного досвіду учнів.

Література:

1. Пахальчук Н.О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до формування естетичного досвіду молодших школярів : автореф. дис. к. п. наук : спец. 13.00.04 / Наталя Олександрівна Пахальчук. – Вінницький держ. пед. ун-т імені Михайла Коцюбинського. – В., 2008. – 20 с.
2. Пахальчук Н. Педагогічні умови ефективної підготовки майбутніх учителів початкових класів до формування естетичного досвіду молодших школярів / Н. Пахальчук // Наукові записки : наук.-практ. конф. викладачів і студ. Вінниця, 1-3 квіт. 2008 р. Сер. Початкове навчання. – Вінниця, 2008. – Вип. 6, Ч. 1. – С. 43-46.
3. Пахальчук Н. Формування естетичного досвіду дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання / Н. Пахальчук // Реалізація ідей В.О. Сухомлинського в практиці роботи сучасної початкової школи : зб. матеріалів пед. читань. – Вінниця : ТОВ “Ландо ЛТД”, 2015. – Вип. 10. – С. 8-11.
4. Пахальчук Н.О, Формування естетичного досвіду дітей старшого дошкільного віку та молодших школярів засобами фізичної культури і мистецтва / Н.О. Пахальчук // Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Вінниця : ТОВ “Нілан – ЛТД” 2015. – С. 203-206.
5. Тарасенко Г. С. Аксиологічний підхід до інтеграції мистецьких дисциплін у контексті гуманітаризації вищої освіти / Г. С. Тарасенко, Б. І. Нестерович [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/3792/ok2.pdf>.
6. Тарасенко Г.С. Паросток : методика гуманістичного виховання дітей засобами природи / Г.С. Тарасенко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 144 с.

Наталія Родюк,

кандидат філологічних наук, доцент

ТЕНДЕНЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Метою даної статті є окреслення найостанніших тенденцій та підходів до навчання майбутнього вчителя початкової школи в умові процесу інтеграції. Ключові слова: учителі початкової школи, професійний напрям, освітні зміни.

Родюк Н.Ю. Тенденции профессиональной направленности будущих учителей начальной школы в условиях интеграционных процессов

Целью данной статьи является очерчивание самых последних тенденций и подходов к обучению будущего учителя начальной школы в условии процесса интеграции.

Ключевые слова: учителя начальной школы, профессиональное направление, образовательные изменения.

Rodiuk N. TRENDS OF PRIMARY SCHOOL FUTURE TEACHERS PROFESSIONAL DIRECTION IN THE CONDITIONS OF INTEGRATION PROCESSES

The goal of this article is to outline the latest trends and approaches of training a future elementary school teacher in the condition of integration process.

Key words: primary school teachers, professional direction, educational changes.

Соціально-економічні трансформації, що відбуваються в нашій державі, визначили доцільність оновлення освітньої галузі. Одним із її головних напрямів є модернізація педагогічної освіти, спрямована на підвищення якості професійної підготовки учителів початкових класів, формування педагогів нової генерації, ініціативних, творчих, всебічно освічених фахівців, здатних до постійного професійного вдосконалення. На державному рівні завдання з підготовки вчителів відображені в законах України «Про освіту» (1996),